תלה ליה רב לרבי ביני חיטי. שלא לו אגרת שלומים ותלה שאלה זו בין השיטים: **הוה יתיב ר' חייא קמיה.** דרכי כשבאת שאלה זו לפניו: **א"ל.** רבי חייא מאי שיעבדו דקא מיבעי ליה מכרו או משכנו: **דמשמע הכי ומשמע הכי.** והוא כשיטיב תשובתו יפרש אם שייכים שיש לו או (אם) יש חילוק ביניהן ומהו אומר על שניהם: **אחד זה ואחד זה אין מוציאין.** אחד לפרנסה ואחד למזונות: **עד שתא הכי.** ונפלה הירושה לפני הבנות: **ויפרס.** עישור נכסים ולא אמרי' חיטול עישור נכסים תחלה כמו שנטלה זו ואח"כ יחלוקו אלא זו שקדמה ונשאת זכתה ובא על הבא אין לה עישור נכסים שהרי שתיהן שוות בירושה: **גדולה מזו.** שאפילו שיעבדו אחין את הנכסים יפה כח פרנסה לטרוף לקוחות וזו שהנכסים בעין אמרת ויתרה: **נימא ליה מאן אמרה.** אלא לאו שמיע ליה ולא קבלה ומשום הכי לא הדר נמי מהא דשתי בנות וכו': **לעולם לא הוה שמיע ליה.** מעיקרא וכי שמעה קיבלה וכי אותביה ר' חנינא כבר הוה שמיע ליה וקיבלה ומש"ה לא א"ל מאן אמרה: **ושאני התם.** הא דלא הדר ביה ממאי דאמר שניה ויתרה: **משום רווח ביתא.** שהרי נשתכרה הרבה שנוטלת חלי הירושה: **יורשת הויא.** עישור נכסים שתקנו לה בתורת ירושה תקינו לה: **אין.** נאמת לא מצו לסלוקה בזוזי ולא בחדא ארעא שאם יהא מוכר לקיים מכל קרקע וקרקע ואין יכולין להקנות לה חלקה במקום אחד: **בעלת חוב הויא.** ומאי לסלוקה בזוזי או בחדא ארעא: **למיגבא בינונית ושלא בשבועה כו'.** אי בעלת חוב דאבא הויא אינה גובה אלא מן הזיבורית ואינה נפרעת אלא בשבועה שלא נטלה מנכסים הללו כלום דקיי"ל (גיטין מח:) אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזבורית ואין נפרעים מהן אלא בשבועה ואי בעלת חוב שלהן אין כאן בא ליפרע מנכסי יתומין: רב אשי מת ומת רב סמא בנו בחייו ד) וכשנאת בתו ליפרע נטלה מחלקו של מר בר רב אשי שהיה קייים בינונית שלא בשבועה אלמא בעלת חוב דאבא הויא: **ומכריה דרב סמא זיבורית.** לפי שבעלת חוב של אביו היתה שהיה אחיה: **כי אתיא דהיא איתתא.** אשה אחת באת לפני ר' נחמיה שהיה לה ליטול עישור נכסים במקומו של רבה בר רב הונא ובקשה ממנו לשלוח לו דבר מאתו שישתדל בדינה: **אנטרובלא.** מושב אחת הרמים כמות שהן ומקרקעי תשיב להו: **מעמלא דביתי.** שכירות הנכסים ממקרקעי קא אתי: **הוה יתיב רב שמא קמיה.** כשבא השליח לפניו ואיקפד רב הונא על דקרייה הונא חברין: **א"ל.** רב הונא לרב שמא: **זיל אימא ליה.** בלשון גנאי כאשר אומר לך: **ובשתא.** תהיה אם לא תאמר בלשון זה: **ענן ענן.** מהיכן אתה אומר להגבותה ממקרקעי או אפילו ממטלטלי ועוד שאלה אחרת השיבני: **מאן יתיב בי מרזיחא ברישא.** מי מיסב בבית אבל בראש הקרוחים. כשהיו מסובים בסעודה היה ניכר מסיבתן מי הוא הראש שהגדול מיסב במטה אחת לראש השולחן ושני לו במטה אחרת למטה הימנו: **א"ל מר רבה.** אתה ורב הונא רבן. ולפייסו אמר לו כך שלא יכעוס עליו על שנעשה שליח בדבר ומראהו פניס שעל כראש נעשה שליח לכך: **תלה ליה רב לרבי ביני חטי.** פירש ר"ח שאלות הרבה שאלו והיו אגרות תפורות זו לזו ובין אותם תפירות כתב שאלה זו ובקונטרס פי' בין השיטין וכן אמר בירושלמי בהמזקין תלי לי ביני שיטיא: **משום** רווח ביתא. יש להסתפק היכא דליכא עשר בנות דליכא רווח ביתא מהו: **ואישתיק.** מכאן רגיל ר"ת כשהיה יושב בדין ואחד מבעלי דינין מגזם לחברו ואומר כך וכך תתחייב לי בדין רגיל היה ר"ת לומר שקר אתה דובר כי לא יתחייב שאם אין לו לדיין לומר כן מה היה מוכיח רב מניומי מדאשתיק אמימר: **מעמלא** דביתי. וא"ת היכי דמי שכירות שיבא מן הבתים פשיטא שטורפת דהא מקרקעי אינהו ואי בשכירות שגבו כבר הני מטלטלי ממש הוו ויש לומר דמיירי שהשכירו הבית לשנה ועמד בו השוכר חצי שנה ואע"ג דכבר נתחייב על מה שעמד בבית גובה ולא חשיב מטלטלי דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף: **ובשמתא** להוי מאן דלא לימא ליה. וא"ת אע"פ שא"ל יהא לריך הפרה כדאמרינן בחלו הן הגולין (מכות דף יא: ושם) נדוי על תנאי לריך הפרה מנלן מיהודה דכתיב אם לא הביאותיו אליך וגו' אף על פי שקייס התנאי היו עלמותיו מגולגלין באלרון וי"ל דה"מ בדבר שהמנודה מסופק בשעת הנדוי אם יתקייס התנאי כי התם דמאריה וגנבי דבידי שמיים לא היה יכול לשומרו והוי כאילו אין תנאי כלל אבל הכא שבידו לקייס התנאי אין לריך הפרה. ר"ת: אמר ליה רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רווח ביתא הכי נמי דלא יהבינן לה עישור נכסים אמר ליה אנא רווח ביתא מהני נכסי קאמינא אמר אמימר בת יורשת הויא אמר ליה רב אשי לאמימר אילו בעי לסלוקה בזוזי הכי נמי דלא מצי לסלוקה אמר ליה אין אין אי בעי לסלוקה בחדא ארעא הכי נמי דלא מצי מסלק לה אמר ליה אין רב אשי אמר בת בעלת חוב הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי הוה קאימנא קמיה דאמימר ואתאי האי איתתא לקמיה דהות קא בעיא עישור נכסים וחזיתיה לדעתיה דאי בעי לסלוקה בזוזי הוי מסלק לה דשמעי מאחי דהוו קאמרי לה אילו הוה לן זוזי סליקנא בזוזי ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי והשתא דאמרת בעלת חוב הויא דאבא או דאחי למאי נפקא מינה למיגבא לבינונית שלא בשבועה וזיבורית בשבועה מאי תא שמע דרבינא אגביה לברתיה דרב אשי ממר בריה דרב אשי הבינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דרב אשי זבורית בשבועה שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בר רב הונא זוטא מנהרדעא כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסים אפילו מאיצטרובלא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה מגבינן אפילו מעמלא דביתי שלח ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין שלם כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסי הוה יתיב רב ששת קמיה אמר ליה זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא אזל רב ששת לקמיה דרב ענן אמר ליה מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה ואי לאו דשמית לא הוה קאמינא ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא ברישא אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן ענן ועוד מרזיחא דשלח לי [לא ידענא] מאי ניהו א"ל אימא לי איזי לה הנכסים בירושה ול"א תטול פרנסתה תחלה כי היכי דשקלה ראשונה והדר תפלוג בהדה אלא כיון שלא הספיקה לגבות פרנסתה עד דנפלו נכסי קמה לירש חצין אבדה פרנסתה א"ל ר"ח גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שני' ויתרה פי' השתא אפילו מכרו האחין הנכסים דליתנהו קמה אזלא וטרפה מלקוחות מת ר"א והניח שני בנים ובת מר ורב סמא וחלקו נכסי אביהן וקודם שתגבה הבת פרנסתה מת ר' סמא ובאה עכשיו לגבות ממר בר"א ומברי' דר"ס בריה דר"א ואגביה רבינא ממר בר רב אשי חצי העישור מבינונית ושלא בשבועה דבע"ח דידיה הות ולא דאבוה ומברי' דר"ס חצי העישור מזיבורית ובשבועה דלא אגבה ר"ס דהוה

ד) גיטין נא., ג) ב"ב סו:, ג) [רש"ן], ד) [אמרי. יעב"ץ].

מוסף רש"י

ונטלה עישור נכסים. שזה משפט הנכסים בשעת נגרות או נשואין ליטול עישור נכסים בהכנסת פרנסה נלוימן, לפי מה שנחנו מזונות עד אותה שעה (גיטין נא.), ולא הספיקה שניה לגבות. פרנסה, שלא ניפס, עד שמת הבן. ונפלה כל הירושה לפני שתיהן (שם). שניה ויתרה. אינהי עישור נכסים שלה ולא אמרינן תיגני עישור נכסים בראשה ואשאר יחלקו בשוה, דטעמא דתקינו עישור נכסים כדי שתהא לבנות פרנסה ויפוין והא אינה עפי (שם). אמר ר' חנינא. וכי מפני שקדמה זו אינהי זו, גדולה מזו אמרו. שאפילו מכר האח את הנכסים, מוציאין. מיד שלקוחות העישור לפרנסה ואע"פ שאין מוציאין למזונות ממשעבדי, ואת אמרת שניה ויתרה. מפני שלא הספיקה, והלא בשעבוד של אחים שהיא גדולה מזו לא אמרו שתפסיד ונכשיו שהן בשעינו תפסיד (שם).

תוספות רי"ד

נדוניתן מנכסיו והלכך אע"פ שלא צוה האב על נכסיו מחייבין היתומים לתת להן פרנסתן אבל היכא שצוה האב שלא יתפרנסו מנכסיו הכל לפי צוואתו ואין לנו כח לחייב את היתומים: תלא ליה רב לר' ביני חטי האחים ששעבדו מהו פי' שלח לו אגרת שלומים וביני חטי כתב לו האחים ששעבדו ומכרו נכסי אביהן מהו פי' יכולין הבנות לטרוף פרנסתן מאותן הלקוחות או לא הוה יתיב ר"ח קמיה דר' ואמר מכרו קמבעי' ליה או משכנו עד זמן קצוב ולא מכרום לגמרי א"ל מאי נפקא לך מינה בין מכרו בין משכנו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות פי' האחים שמכרו נכסים אחר מות אביהן מוציאין מן הלקוחות לפרנסת הבנות שמשעה שמת אביהן חוב מוטל עליהן לפרוע פרנסתן ולא כל כמיניהו אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני ח"ש שאין לה קצבה אבל פרנסת הבת י"ל קצבה ע"נ ודמיא לכל חוב דעלמא וטריף ממשעבדי: איתמר מי שמת והניח ב' בנות וכן וקדמה ראשונה ונטלה ע"נ ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן אר"י שניה ויתרה פי' אבדה חלק פרנסתה כיון שנפלו

תוספות רי"ד (המשך)

והשתא דאיתנהו קמה אמרת ויתרה וקס"ד דטעמא דר"י הוי דכיון שנכנסו הנכסים בירושה דין היורש כדין הלוקח דמי וכמו שאינה גובה מן הלקוחות כך אינה גובה מן היורשין ואם מתו הבנים אין הבנות גובות מיורשיהן ועכשיו שהן בעצמן יורשות את אחיהן אין זו גובה על זו ומש"ה א"ל גדולה מזו אמרו שאף מן הלקוחות הוא גובה וכ"ש מן היורשין ואהדר ליה ר"י ש"ה דאיכא ריוח ביתי' פי' שהגיע בידה ריוח מן הנכסים האלה לירש חצים וטעמא דפרנסה הוא כדאמר שאנו אומדים דעתו של אב שאינו רוצה שתחבוה בתו והשתא דאית לה חילוקא בנכסיו אין רצונו שתטול פרנסתה שהרי יש לה ואינה מחבוה אבל לעולם גובה מן הלקוחות בין מיורשי האחים אם מתו: א"ל רב יימר לר"א אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא ריוח ביתא ה"נ דלא יהבינן לה ע"נ א"ל ריוח ביתא מהני נכסי קאמינא. ופסקי רבוואתא הל' כר"י משום דר"א מתרץ למילתי' ובירושלמי פסק הלכה כר"ח: אמר אמימר בת יורשת הויא פי' ע"נ שתקנו לה חכמים בתורת ירושה תקנו לה א"ל ר"א אילו בעי לסלוקי בזוזי ה"נ דלא מצי לסלוקה [א"ל אין אי בעי] בחדא ארעא [ד"ל דלא מצי מסלק] א"ל אין ור"א אמר בת ב"ח הויא ואף אמימר הדר ביה למימר כר' אשי דבעלת חוב היא ומצי לסלוקי בין בזוזי בין בחדא ארעא וכך הל'. ובענין והשתא דאמר בע"ח הויא דאבא או דאחי פי' האיך הטילו חכמים חוב זה על היתומים כאילו לפרוע חוב אביהם או לפרוע חובם למנ"מ לבינונית ושלא בשבועה וזיבורית ובשבועה פי' אא"כ בע"ח דאבא לא גביא אלא מזיבורית ובשבועה דלא אתפשא צרורי כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים ואי בע"ח דאחי היא גביא מניהו בינונית ושלא בשבועה כדין בע"ח דידהו ת"ש דרבינא אגביה לברתיה דר"א ג) ממר בר"א זיבורית ובשבועה ש"מ בע"ח דאחי היא פי'

לז א מיי' פ"כ מהל' אישות הלכה ז סמג לאוין פא עוש"ע אה"ע סימן קיג סעיף ה:
לח ב עוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ז:
לט ג מיי' שם הלכה ט וסמג שם עוש"ע שם סי' קיג סעיף ח:
מ ד מיי' שם הל' ו טור ש"ע שם סעיף ג:
מא ה מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ג:
מב ו מיי' שם הלכה ה טור ש"ע שם סעיף ג:

ג) [לא ידענא] מאי ניהו דרבינא אגביה לברתיה דר"א. ד) ר"ל ממר בריה דר"א ניחומי ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דר"א זיבורית ובשבועה וכו'.

סט: מציאת האשה פרק ששי כתובות

אמר רב נחמן ינחס כתיב. ומע"ג דקרינן ינחס מ"מ דרשינן הכי מדלא כתיב מנחס דליכא למיטעי וכתיב ינחס דאיכא למיקרי ינחס אע"ג דלא קרינן הכי איכא למדרש שהמתנחס מושיבין בראש לנחמו ופירוש הקונטרס דמוק: **אמר רבא הלכתא כו'**. לעיל (דף נא.) פירשנו דבזה"ז כולהו ממטלטלי:

המשליש מעות לבתו. פירש בקונטר' והיא אומרת נאמן עלי לאחר שנשאת לא דק דבגמ' מסקינן דליכא בין ר"מ ובין ר' יוסי אלא גדולה מן האירוסין: **וכי** אינה **אלא** שדה. ור"מ סבר דאינה יכולה למוכרו: **אילימא** קטנה מן הנשואין איכא בינייהו. פירוש אף קטנה מן הנשואין אבל הא דגדולה מן האירוסין נמי איכא בינייהו דלר"מ יעשה שליש מה שהושלש בידו ולר' יוסי הרשות בידה כדתנן במתני': **קטנה דלאו בת זביני היא.** וליכא למימר דסיפא איצטריך לקטנה מן הנשואין דאפילו מן הנשואין לא תמכור דאם כן הוה ליה למתני בהדיא אבל קטנה אפילו מן הנשואין לא תמכור אבל לר"מ דמוקמא למתני' בחסורי מיחסרא אתי שפיר דקאי אגדולה כו' דמדבר בהדיא בנשואין: **הא** מני ר' מאיר היא דאמר מצוה לקיים דברי המת. אבל לרבי יוסי ליה ומימה אי ליה למה ליה למימר לא יהא אלא שדה ולמיתלי טעמא בהאי תיפוק ליה משום דלית ליה מצוה לקיים דברי המת ושמא לדבריו דרבי מאיר קאמר: הא בידו מאי בינייהו אילימא קטנה מן הנשואין איכא בינייהו דרבי מאיר סבר הרשות בידה ואתא רבי יוסי למימר אפילו מן הנשואין נמי גדולה אין קטנה לא אימא סיפא אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום הא מאן קתני לה אילימא רבי יוסי הא מרישא שמעת מינה דאמר רבי יוסי וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה מעכשיו גדולה דבת זביני אין קטנה דלאו בת זביני היא לא אלא רבי מאיר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני יעשה השליש מה שהושלש בידו [ה]במה דברים אמורים מן האירוסין אבל מן הנשואין הרשות בידה [ו]במה דברים אמורים בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום אלא גדולה מן האירוסין איכא בינייהו איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רבא אמר רב נחמן [ז]הלכה כרבי מאיר: [7]אילפא [ח]תלא נפשיה באיסקריא דמכותא אמר איכא דאתי דאמר לי מילתא דבי רבי חייא ורבי אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתניתין נפילא מאסקריא וטבענא אתא ההוא סבא תנא ליה [ט]האומר תנו שקל לבני בשבת וראוין ליתן להם סלע נותנין להם סלע ואם אמר אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל [י]ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתיהם בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם אלא שקל אמר ליה הא מני רבי

גופא דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי הוה מעשה אמר ליה גברא דלא ידע מאי ניהו מרזיחא שלח ליה לרב הונא הונא חברין מאי מרזיחא אבל דכתיב [1]כה אמר ה' אל תבא בית מרזח וגו': אמר ר' אבהו [6]מנין לאבל [א]שמיסב בראש שנאמר [2]אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם ינחם אחרים משמע אמר רב נחמן בר יצחק ינחם כתיב מר זוטרא אמר מהכא [3]וסר מרזח סרוחים מר וזח נעשה שר לסרוחים אמר רבא [4]הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי [5]בין למזוני [3]בין לכתובה [ד]בין לפרנסה: **מתני'** המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יעשה השליש מה שהושלש בידו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה מעכשיו בד"א בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום: **גמ'** ת"ר [2]המשליש מעות לחתנו ליקח מהן שדה לבתו והיא אומרת ינתנו לבעלי מן הנשואין הרשות בידה מן האירוסין יעשה השליש מה שהושלש בידו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר הגדולה בין מן הנשואין ובין מן האירוסין הרשות בידה קטנה בין מן הנשואין בין מן האירוסין יעשה השליש מה שהושלש

רבי מייא ורבי אושעיא [ט][בתוספתא שלהן אמינא להן סמך במשנתנו של הש"ס שסדר רבי. ולהכי נקט רבי מייא ורבי אושעיא] לפי שהן עיקר דלתמרי' בעלמא[י] כל מתניתא דלא מיתניא בי ר' חייא ור' אושעיא לא מוקמינו מינה בני מדרשא: **אגא ליה.** שנה לפניו בריתא זו ושאלו למנוח לה סמך במשנה שסדר רבי: **שקל.** חצי סלע: **וראוין.** שאינן נזונין בפחות: **נותנים להם סלע.** דאי הוה ידע שיתייקרו המזונות ויצטרכו לסלע לא הוה אמר: **אל תתנו.** הרי מיחה בידם ולא עשאן יורשים אלא בענין זה: **אם מתו.** בלא בנים: **אין נותנין להן אלא שקל.** שאין לנו להפסיד את הבאים אחריהם והואיל ועשה את האחרים יורשים אחריהם ודאי דווקא שקל קאמר כדי שתפול ירושה אחריהם לאותן אחרים: **הא מני.** היכא דאמר להו אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ואע"ג דסוף סוף כולהו נכסי דידהו נינהו לא יהבינן להו בקונטנו אלא שקל בשבת והמותר יזונו מן הצדקה. וליכא לאקשויי עלה הא דאמר בפ' נערה[ד] לא כל כמייניה שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הצבור דהתם הוא דאמר אל תקבלו מנכסיו ונכסי דידיה נינהו הלכך לא ליתיבן ליה לקובלו מן הצדקה כדי להעשיר את בניו אבל הכא נכסי אלו דיתמי נינהו כי אם לפי צורתו: רבי

גופא דעובדא. תחלת הדברים מה לשון שלחת לו: **ינחס כתיב.** אין לך לומר פתח בשום אות אלא אל"ף או ה' סמוכין לו או ע"פ הנקודה שמתחיה והיא נאה במקום אות כאילו כתוב ינחס ויין אלא כתיב כלון אל"ף על כרחך ע"פ מסורת הכתב אתה קורא ינחס וזהו המנוחס עצמו כלומר כאבל המתנחס: **מר וזח.** מי שנפשו מרה ודעתו זחה ומעותקה מעליו: **נעשה שר לסרוחים.** לגדולים הבאים לנחמו: **מתני' המשליש מעות לבתו.** מסר מעות ביד שליש לצורך בתו לקנות שדה או גדולה לכשתנשא: **והיא אומרת.** לאחר שנשאת: **נאמן בעלי עלי.** שלא יעכבם לעצמו תנם לו והוא יקנה לי שדה כשאלה: **יעשה שליש כו'.** יקנה השדה ואין שומעין לה דמצוה לקיים דברי המת[ו]: **וכי אינה אלא שדה.** וכי מה מועלת לו לקנות אפילו אין כאן מעות אלא כבר נקנה השדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה אלכך שומעין לה: **בד"א.** בגמרא מפרש מאן קתני לה: **בד"א.** ששומעין לה: **גמ' מן הנשואין הרשות בידה.** שאף האב לא עלה בדעתו למוסרם ביד שליש אלא עד שתנשא דמשנשאת הבעל זכאי לאכול פירות: **מאי בינייהו.** בהי פליגי בגדולה או בקטנה: **דר"מ סבר הרשות בידה.** דהאי דקאמר ר"מ מן הנשואין הרשות בידה אפי' בקטנה נמי אמר: **אימא סיפא.** דתתני': **הא מרישא שמעינן מינה.** דלא א"ל יוסי שומעין לה אלא בגדולה מדקא מייתי טעמא למילתיה וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה אלמא בגדולה הרשויה למכור שדות קאמר: **אלא ר"מ.** וע"כ כי אמר בברייתא נמי מן הנשואין הרשות בידה בגדולה אמר ולא בקטנה: **אלא גדולה מן האירוסין אליבא בינייהו.** דקאמר ר' מאיר מן האירוסין יעשה שליש שלשותו ואפילו היא גדולה וקא א"ל רבי יוסי כיון דגדולה היא שומעין לה: **אלא כר"מ.** טעמא משום דמצוה לקיים דברי המת: **אילפא.** שם חכם: **תלא נפשיה.** גופא דעובדא במס' תענית משום דאומנותו לרבי יוחנן ברישא כשהלך אילפא בסמוכה כי אתא אמרו ליה אי הוה יתיב מר וגרים לא מר הוה מלין אזל תלא נפשיה באיסקריא דמכותא בכלונסות ארזים שתוליים בה ולון הספינה: **מכותא.** ולון: **אמר כל מאן דאתי כו'.** כלומר אע"פ שהלכתי בסמוכה לא שכחתי תלמודי ויש בידי לתקן כל הבריתות שסידרו לי מי הוה יתיב מר וגרים לא מר הוה מלין אזל תלא נפשיה באיסקריא דמכותא בכלונסות ארזים שתוליים בה ולון הספינה: **אמר ליה.** שנה לפניו בריתא זו ושאלו למנוח לה סמך במשנה שסדר רבי: **שקל.** חצי סלע: **וראוין.** שאינן נזונין בפחות: **נותנים להם סלע.** דאי הוה ידע שיתייקרו המזונות ויצטרכו לסלע לא הוה אמר: **אל תתנו.** הרי מיחה בידם ולא עשאן יורשים אלא בענין זה: **אם מתו.** בלא בנים: **אין נותנין להן אלא שקל.** שאין לנו להפסיד את הבאים אחריהם והואיל ועשה את האחרים יורשים אחריהם ודאי דווקא שקל קאמר כדי שתפול ירושה אחריהם לאותן אחרים: **הא מני.** היכא דאמר להו אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ואע"ג דסוף סוף כולהו נכסי דידהו נינהו לא יהבינן להו בקונטנו אלא שקל בשבת והמותר יזונו מן הצדקה. וליכא לאקשויי עלה הא דאמר בפ' נערה[ד] לא כל כמייניה שיעשיר את בניו ויפיל עצמו על הצבור דהתם הוא דאמר אל תקבלו מנכסיו ונכסי דידיה נינהו הלכך לא ליתיבן ליה לקובלו מן הצדקה כדי להעשיר את בניו אבל הכא נכסי אלו דיתמי נינהו כי אם לפי צורתו: **תחנו.** היינו קפידא (ב"ב שם). **ראם אמר אם מתו ירשו אחרים תחתיהם.** ולא בני בני, גלי אדעתיה דיתמי ליה בנמלים טפי כי היכי לישתיור מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאמר שקל (שם) אע"ג דאמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי בדעתיה דלא בעי לאיתב ליה אלא שקל בשבת, כי היכי דאי מתו ירשו אחרים תחתיהן (תענית שם). **אמר ליה.** אילפא, **הא מני.** דקתני אע"ג דלא ספקי בצניע מקלא לא יהבינן להו אלא שקל (שם).

מג א מיי' פי"ג מהל' אבל הל' ג סמג עשין מד"ס ב טוש"ע י"ד סימן שנו סעיף ח:
מד ב מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה ז סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן קיב סעיף ז:
מה ג מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן ק סעיף ח:
מו ד מיי' פ"כ שם הל' ה סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ב:
מז ה ו ז מיי' שם הלכה יד וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן נד וטוש"ע מ"מ סימן רנב סעיף ב:
מח ח [מיי' פי"ב מהל' זכיה הל' ו] טוש"ע מ"מ סימן רנב סעיף ח [וסי' רמח סעיף ב]:

תוספות רי"ד

בע"ח דידה אלמא בע"ח דאחי הויא א"ר הל' ממקרקע ולא ממטלטלי בין למזוני בין לפרנסה ובתוספו' המורה [כתב] וה"מ היכא דלא אמדינו' ולא ידעו ביה אי ידיו רפות או לא אבל היכא דאמדינו' ק"ל כשמואל דאמר לעיל בפרק נערה (דף נ ע"ב) לפרנסה שמין באב בין במקרקע בין במטלטלי דהא שמואל אפילו במטלטלי אמרה למילתי' כדמוכח לעיל בחיטי דעליה וראיתי בתשובות הגאונים דתקנו במתיבתא בימי מר רב הונא גאון הלוי בר מר רב יצחק למגבי ב"ח וכתובת אשה אפילו ממטלטלי דיתמי ואע"ג דמטלטלי דידהו לא משתעבדו לב"ח וכתבו רבואתה דדוקא מזוני דאינון תנאי ב"ד גבי ממטלטלי כיון דשמין בתקנתא דבתראי אבל פרנסה דאינו ת"כ כדקיימו קיימו ולא גביא אלא מקרקעי ואינו נ"ל דאטו תקנתא דבתראי בכתובה בלחוד הות בכל מילי תיקון בין לכתובה בין לב"ח וה"ה לפרנסה דכל גוביינא גבי אפילו ממטלטלי ואדרבה פרנסה כיון דשמין באב א"ל דניחא ליה דתתפרנס אפילו ממטלטלי דידיה ותו דאמרן לעיל דבת בע"ח הוה וא"כ ל"ש חוב דידה מכל חוב דעלמא וכי היכי דכל חוב דעלמא גבי אפילו ממטלטלי דיתמי בהאי תקנה ה"נ הבת ול"ש: **מתני'** המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יעשה שליש מה שהושלש בידו דברי ר"מ א"ר יוסי וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה ה"ה מכורה מעכשיו בד"א בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום פי' מסר מעות ביד שליש לצורך בתו שיקנה לה שדה בהן והיא אומרת נאמן עלי בעלי שהוא יקנה לי ותנו מעות בידו יעשה שליש וכו' ואל יתנו ליד בעלה שמצוה לקיים דברי המת ולקמן נפרש דבעודה ארוסה קאמר ר"מ אבל בנשואה מודה א"ר יוסי וכי אינה אלא שדה מה תועלת יש לקיים דברי המת אפילו אם יקנה לה השליש שדה והיא רוצה למוכרה ולתת המעות לבעלה מי יוכל לעכב ע"י והלכך גם במעות נמי שומעים לה ונותנים אותם לבעלה כיון שהיא רוצה ודוקא לגדולה שומעים אבל אם היא קטנה אין מעשה קטנה כלום אלא יעשה שליש מה שהושלש בידו: ת"ר המשליש מעות לחתנו ליקח בהן שדה לבתו והיא אומרת ינתנו לבעלי מן הנשואין הרשות בידה מן האירוסין יעשה שליש מה שהושלש בידו ובגדולה מן הנשואין נמי כ"ע לא פליגי דאפילו מן הנשואין אפילו מן האירוסין דר"מ סבר יעשה שליש וכו' ור"י סבר הרשות בידה: איתמר ר"י א"ש הלכה כר"מ וקי"ל כר"ג בדיני ותו דאמרינן לקמן בהל' והא קי"ל כר"מ דאמר מצוה לקיים דברי המת: תניא האומר תנו לבני שקל בשבת והן ראויין לתת להן סלע נותנים להם סלע פי' דלאו דוקא קאמר אלא לזרזינהו שיכללו דבריהם במשמט ושקל הוא חצי סלע תרגומא בקע תקלא ותרגומא שקל סלעא ואם אמר אל תתנו להן אלא שקל אין נותנים להם אלא שקל פי' דדוקא קאמר ואם אמר אם מתו יירשו אחרים תחתיהן בין שאמר תתנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם אלא שקל פירוש כיון (שמת) [שפי' שאם ימותו] בניו שיירשו אחרים תחתיהן דווקא קאמר

תורה אור השלם

1. כי כה אמר יי אל תבוא בית מרזח ואל תלך לספוד ואל תנד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה נאם יי את החסד ואת הרחמים: ירמיהו טז ה
2. אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם: איוב כט כה
3. לכן עתה יגלו בראש גלים וסר מרזח סרוחים: עמוס ו ז

מוסף רש"י

ינחם אחרים במשמע. שמנחמין יושבין כראש (מו"ק כח:). סרוחים. לשון רכיס (שם). בין לפרנסה. לגדוניא (לעיל נא.). תלא נפשיה באיסקריא דמכותא. כלונס עץ ארוך מקוע בלב הספינה שמניחין עליה מכסה וילון"ן בלע"ז (תענית כא.). איכא דאתי דאמר לי מילתא כו'. כלומר אף על גב דעבדי עיקרא גרינא טפי מייה (שם). דבי ר' חייא ור' אושעיא. להון מסדרי מתניתא על פי רבינו הקדוש שהיה רגיל (שם). ולא פשיטנא ליה ממתניתין. דאסמכתא משנה כוותי דהכיא ברייתא (שם). תנא ליה. שנה לפניו, כלומר בעא מייה (שם). האומר תנו שקל לבני בשבת. מי שמת והניח ממונו ביד איש נאמן ואמר תנו שקל, חצי סלע, לבני להוצאה בשבוע (שם) כגון שכיב מרע אי נמי בריא וכגון שהלך למדינת הים ואינה ליתן להם כשיעור הזה עד שיוכלה המתון בוני. שקל שבגמרא היינו חצי סלע שהוא שני דינרין (רשב"ם ב"ב קכט.). וראוין לתת להם סלע. שיש לו בנים הרבה ואין מספיקין לשבת בפחות מסלע (תענית כא.). נותנין להם סלע. דלא אמר שקל אלא כדי לזון בגמלים שלא יתנו יותר מכדי לרכן (ב"ב שם) דאי הוה בדעתיה דלא ליתן להו אלא שקל היה אומר אל תתנו להן אלא שקל, והאי דקאמר תנו להן שקל ולא אמר תנו סלע משום דבעי לזרוזיהו דלאמרן (לקמן ע.) כדי לזרזן במשא ומתן כדי שיעלמו וילמדו דרך מרן וירויחו (תענית כא.). אל מ) מ"ק כח:, ג) לעיל נא., ג) [תוספתא פ"ו ע"ב], ד) תענית כא., ה) [ברש"י גיטין לב: ד"ה דתלי פירש נפשו גם בספחים קח: ד"ה ותלי פירש נפשו], ו) תענית כא. ד"ב קכט. [תוספתא פ"ין], ז) [לקמן ע.], ח) נ"י כ"ו, ט) [מולין קמא.], י) לעיל מח.

רבי מאיר. דמתני׳ [1] היא דאמר יעשה שליח מה שהושלש בידו: **מינה ניחא ליה.** שיתנו לכן כל צורכן: **לזרוזינהו.** שיחזרו אחר מזונותיהן ושלא יהו רעבתנין: **הפעוטות.** תיוקות בני תשע ושמונה כדאמרי׳ בהכיזקין [2]: **במטלטלי.** דווקא אבל במקרקעי לא עד שיניחו שתי שערות לו עד שיהא בן עשרים:

אפוטרופוס. שמיהו אבי יתומים או ב״ד: **מדקתני.** במתני׳: **שאני הכא דאיכא שליש.** שנשתלש לכך ופירשו לו מה יעשה בהן אבל אפוטרופוס אינו אלא לעשות צורכי יתומים לכל הצריך והרי אם מכרו אלו הפעוטות אין זה שינוי מצות המת שאף האפוטרופוס יכול לצורך מזונותיהם: **אם כן.** דשליש דווקא וטעמא לפי שפירשו לו לקנות שדה ליתני יעשה שליש כו׳: **דאפילו בעלמא.** במקום אפוטרופוס דדמי קצת לשליש:

הדרן עלך מציאת האשה

המדיר את אשתו מליהנות לו. אין הנאת תשמישו נאסר עליה דהא משועבד לה הלכך בשביל תשמיש אין לו לכופו להוליא ולתן כתובה. והנאת מזונות בגמרא פריך והא משועבד לה: **יעמיד פרנס.** שליח שיפרנסנה: **בישראל.** אם ישראל הוא שיכול להחזיר את גרושתו: **ובכהן.** שאם יגרשנה לא יוכל להחזירה ושמא סופו יתחרט יהבו ליה רבנן זימנא טפי: **אחד מכל הפירות.** קונם פרי פלוני עלי והוא קיים לה: **שלא תתקשט באחד מכל המינין.** קונם בושם פלוני עלי והוא קיים לה: **בעניות שלא יתן קנבה.** בשאם עניה אם לא יתן קנבה לדבר עד מתי אסרו עליה הוא דיוליא ויתן כתובה אבל אם יתן קנבה תמתין עד אותו זמן. ובגמרא [3] מפרש עד כמה היא קנבתה: **ובעשירות.** שרגילות לכך: **עד שלשים יום.** אם לא הדירה יותר אין כופין להוליא: **גמ׳ וכיון דמשועבד לה.** למזונות: נעשה דמפקע ליה לשיעבודיה הכא נמי כיון דמשועבד לה לאו כל כמיניה דמפקע לה לשיעבודה אלא מתוך שיכול לומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך נעשה

מציאת האשה

רבי מאיר היא דאמר [4] מצוה לקיים דברי המת אמר רב חסדא אמר מר עוקבא [5] הלכתא בין שאמר תנו ובין שאמר אל תתנו נותנין להם כל צורכם הא קיימא לן הלכה כרבי מאיר דאמר מצוה לקיים דברי המת ה״מ במילי אחרניתא אבל בהא מינח ניחא ליה והא דאמר הכי לזרוזינהו הוא דאתא [6] תנן התם [7] הפעוטות מקחן מקח וממכרן מכר במטלטלים אמר רפרם לא שנו [8] אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין מקחן מקח ואין ממכרן מכר ממאי מדקתני אין מעשה קטנה כלום ודלמא היכא דאיכא שליש שאני א״כ ליתני אבל בקטנה יעשה שליש מה שהושלש בידו מאי אין מעשה קטנה כלום שמע מינה אפילו בעלמא:

הדרן עלך מציאת האשה

[9] **המדיר** [1] את אשתו מליהנות לו עד ל׳ יום יעמיד פרנס יתר מיכן יוציא ויתן כתובה [2] רבי יהודה אומר בישראל אחד יקיים ושנים יוציא ויתן כתובה בכהן שנים יקיים ושלשה יוציא ויתן כתובה המדיר את אשתו שלא תטעום אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה [3] ר׳ יהודה אומר בישראל יום אחד יקיים שנים יוציא ויתן כתובה ובכהן שנים יקיים שלשה יוציא ויתן כתובה המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין יוציא ויתן כתובה ר׳ יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום: **גמ׳** [4] וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה כל כמיניה דמפקע לה לשיעבודה והתנן [5] קונם שאיני עושה לפיך אינו צריך להפר אלמא כיון דמשעבדא ליה לאו כל כמינה דמפקע ליה לשיעבודיה הכא נמי כיון דמשועבד לה לאו כל כמינה דמפקע לה לשיעבודה אלא מתוך שיכול לומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך נעשה

הא קיימא לן מצוה לקיים דברי המת. אפי׳ בבריא קיימא לן הכי כדמוכח שלהי פ״ק דגיטין (דף טו.) דאמרינן רב [6] אמי מוקי לה בבריא והא קיימא לן מצוה לקיים דברי המת יש מקשין כיון דמצוה לקיים דברי המת אם כן מאי אהני הא דדברי שכיב מרע ככתובים וכמסורין דמו ואומר ר״ת דלא אמרי׳ מצוה לקיים דברי המת אלא כשהושלש מתחלה לכך לי נמי דווקא במת נותן בחיי מקבל אבל דברי שכיב מרע בכל ענין כמסורין דמו [7]: **אבל יש שם אפוטרופוס אין מקחן מקח.** פי׳ ר״ת דוקא מכר אבל מתנתן מתנה לענין מתנה אין סברא לחלק בין יש שם אפוטרופוס לאין שם:

הדרן עלך מציאת האשה

המדיר את אשתו מליהנות לו. פירש בקונטרס דאין הנאת תשמישו נאסר עליה דהא משתעבד לה משמע ממון פירושו שיש בלשון זה איסור הנאת תשמיש וקשה דפריך בגמ׳ וכיון דמשתעבד לה היכי מצי מדיר לה והתנן קונם שאני עושה לפיך כו׳ מגופא דמתני׳ הו״מ למיפרך דלא מצי אסר עליה תשמיש משום דמשועבד לה דאם היה נאסר יוליא ויתן כתובה לב״ש בשמי שבתות ולב״ה שבת אחת ועוד כי מוקי לה בגמרא בהדירה כשהיא ארוסה דאכתי לא משועבד לה אם כן מתשמיש נמי חל הנדר ולימא במתני׳ יוליא ויתן כתובה בשבת אחת לב״ה או בשמי שבתות לב״ש ומפרש ר״ת דליהנות לו לא משמע אלא הנאת מזונות:

יוציא ויתן כתובה. נראה לר״י דבכל הני דקתני במתני׳ יוליא היינו שכופין אותו דכיון דשלא כדין עביד כופין אותו להוליא כדאשכחן בהמוכר (יבמות דף נט.) דתנן לא רצו מחכין אבל גדול למיכפייה הואיל ועליה מצוה רמיא ועוד אמרי׳ לקמן (דף עז.) אמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוליא ויתן כתובה ומסיק עד שכופין אותו להוליא יכפיהו לזון משמע דלשון יוליא שכופין אותו להוליא ולכאורה למימר דכפייה דהתם במילי ולא בשטרי חדא דבדברים לא יוסר עבד ועוד מדפריך לעיל למ״ד מורדת ממלאכה והאמר רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוליא ויתן כתובה ומאי קושיא דלמא מתניתין דמוסיפין על כתובתה כשלא רצה להוליא אבל אם כופין בשטרי אמי שפיר וא״כ אמאי לא תני להו בהדי הנך שכופין להוליא (לקמן דף עז.) וי״ל דלא תני במתני׳ אלא כגון מוכה שחין ובעל פוליפוס דלתתיין ממילא אבל הנך דלתתא כפייה דידהו ע״י פשיעת הבעל לא קתני ומקמן ומגרף ובורסי דקתני אפילו נעשו אחר שנשאו ניחא שאינם מתכוונים להקניטו ולגער האשה ועוד יש להביא ראיה דיוליא משמע כפייה מדאמר בסוף הבא על יבמתו (יבמות דף פה: ופס) עובדא הוה בני כניסתא בקיסרי קמיה דר׳ יוחנן ואמר יוליא ויתן כתובה ומשמע התם דכייפינן ליה ותימה אמאי לא תשיב לה בהכי הנך שכופין להוליא דהתם אינו פושע בה דמה הוא יכול לעשות שהוא עקר וי״ל משום דקתני סיפא בין שהיו עד שלא נשאו בין משנשאו ולא שייך לומר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ורוציה מיתרצי בהאי שינויא ורבינו חננאל הביא מירושלמי דכל הנך יוליא דמתניתין אין כופין והכי איתא התם אמר שמואל אין מעשין אלא לפסולות אמר רבי שמואל תניא המדיר את אשתו מליהנות כו׳ שמעון שמוליא שמעון שכופין ופסק ר״ת משם ש״מ שאין כופין אלא היכא שמפרש בהדיא כופין אבל היכא דאמר רבנן יוליא אומרים לו כבר חייבוך חכמים להוליא ואם לא תוליא מותר לקרותך עבריינא אבל לכפותו לא ונקמן גבי האומר איני זן ואיני מפרנס לר״מ גרסינן בהדיא כופין אותו ויוליא ויתן כתובה וההיא דהמוכך דמוזרין אבל גדול למיכפייה לכנוס לו לפעור הייט לפי שמונע ממנה כל עניני אישות אין בין משמש המטה בין מזונות אבל משום משמש המטה לחודיה לו משום מזונות לא וההיא דסוף הבא על יבמתו התם משמע דלכפותו אמר דכשבא מעשה לפניו זוה להם להוליא ויותר נראה דכופין בכל הני כדפירש ר״י אלא דירושלמי קסבר ששייך כפייה במילי אבל לדידן דקיימא לן דבדברים לא יוסר עבד ע״כ אינו אלא בשטרי כיון דלשון יוליא משמע כפייה היכא דעושה לה עולה ומיהו אין לכוף שום אדם לגרש ולעשות מעשה עד שנמצא ראיה ברורה דהא אמרינן דגט מעושה בישראל שלא כדין פסול ואין להתיר אשת איש מספק:

הבא נמי כיון דמשועבד לה בו׳. ואם תאמר ולוקי כגון דתליהו למזונותיה בתשמיש המטה דאמר יאסר (א) תשמישך עלי אם אזונך וי״ל דלא״כ (ב) (אפי׳) שמואל דאמר לקמן אפילו בסתם ימתין שמא ימצא פתח לנדרו מ״מ לא הוה ליה למימר יתר מיכן יוליא ויתן כתובה אלא לאחר שלשים תהנה ותאסר לבית הלל שבת אחת ולבית שמאי שתי שבתות והכאי גוונא פריך לקמן אמאי דמשני כגון דתליהו לקישוטיה בתשמיש המטה וליכא נמי למימר כגון דאמר יאסר בתשמישך עלי מעכשיו אם תהנה ממני דאז אסורה ליהנות דאמר רבי יהודה דאמר נפרח שני דנדרים (דף יד.) קונם עיני בשינה היום אם אישן נשמע ליום פן יישן לאחר הכא נמי אסור לשמש שמא תהנה דבתנאי לא מיזהר אינים כדמפרש התם ואפילו לרב נחמן דאמר התם מיזהר הכא מודה דאשה לא מיזהרה כיון שלא נדרה ובתוספות ה״ר יוסף שפירש לפני רבינו שמואל מנותמו כבוד פירש דלקמן דווקא מיוקי דתליהו לקישוטיה בתשמיש המטה דקתני המדיר אשתו שלא תתקשט ולא קתני המדיר מקישוט משמע שפיר שמדירה מתשמיש מפני שלא תתקשט אבל הכא דקתני המדיר מליהנות משמע שמהנאה ממש מדירה: נעשה

ואינו נ״ל דהא לקמן בגמרא בעי לאוקמי בנדר והיא ארוסה דחייל נדרא ואכתי נדרא דתשמיש חייל כיון דנדר ועודה ארוסה ולא ניתן לו אלא שבת א׳ אלא כך יש לפרש כגון שהדירה שלא תהנה מנכסיו שאין הנאת התשמיש בכלל ומקשה וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה כל כמיניה תקשה כיון דחייל נדרא

אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר פי׳ אפוטרופוס שמינהו ב״ד או אבי יתומים אין מעשהו כלום זולתו ממאי מדקתני אין מעשה קטנה כלום פי׳ אלמא היכא דאיכא שליש אין מעשה קטנה כלום וה״ה לאפוטרופוס דלמא היכא דאיכא שליש שאני פירוש שהשליש פרשו לו מה יעשה אבל אפוטרופוס אינו אלא לעשות

א) נראה לל״ל כגר ז׳ כגר ז׳ אי כגר תשע כגר עשר כל חד וחד כו׳. ב) נראה לל״ל פי׳ זה המדיר אינו מודר שהמודר הוא באומר איני זן כו׳.

מסורת הש״ס

א) [ניעין יד: טו. מ.], ב) שם נט. מה. נ״ב קנה:, ג) [לעיל פא.:], ד) [לקמן עח.:], ה) [שם], ו) לעיל נט. סו. יבמות נב. קדושין סב. נדרים פה., ז) [לעיל סט.:], ח) [ניעין נט.], ט) [לקמן עח.:], י) [נ״ל רב יוסף], כ) [וע״ע בתוס׳ גיטין יג. ד״ה והא ותוס׳ ב״ב קמט. ד״ה דקא], ל) מהר״ם מ״ז,

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה הכא וכו׳. דאמר יאסר הנאת תשמישך:

מוסף רש״י

ר׳ מאיר היא דאמר מצוה לקיים דברי המת. דאי לאו מצוה מן הדין נותנין להן כל הראוי להן שהרי כל הממון שלהן הוא ואין בו לאותן אחרים כלום אלא לאחר מיתתן אם יש מותר יש להן ואם לא לא יטלו ומתוך שרוצין אנו לקיים דברי שיהא אחרים מתחייבים אנו מקמלין את הממון כדי שיהא שם מותר (תענית כא.). הפעוטות. תנן בהכיזקין (גיטין נט.) דמקמן מקח ממטלטלין, ופרשינן כגר שית כגר תמני (גיטין סה.).

הדרן עלך מציאת האשה

המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל׳ יום. קונם את נהנית לי עד ל׳ יום, ולא הדירה מהנאת תשמיש, דהא לא מייל משום דמשועבד לה, וגבי מזונות נמי מוקמינן לה לקמן בשאומר לה אי מעשה ידיך למזונותיך, ופרנס משום דלא פקפק (לעיל סא.). **קונם שאיני עושה לפיך.** אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך בקונם (יבמות צג. ושם: שאני עושה כו׳) **מעשי ידי יהיו לפיך** בהקדש (קדושין סג.) **מליהנות לו** (לעיל נט.). **אינו צריך להפר.** נדר זה, שאין בה כח להקדישו לפי שהוא שלו (שם) אין בעלה צריך להפר, שאין נדרה חל שהרי משועבדת לו (קדושין סג.) דכיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מציא נדרה (יבמות צג.) דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה דממנא (נדרים פה.).

תוספות רי״ד

א״ר אמר מ״ע הלי׳ בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו נותנים להן כל צורכן והא קי״ל כר״מ דאמר מצוה לקיים דברי המת ה״מ במילי אחרניתא אבל בהא ניחא ליה (פי׳ דמשום כדי חייו) והאי דאמר הכי לזרוזינהו הוא דאתא תנן התם הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלי פי׳ ומשום כדי חייו אבל במקרקעי לא עד שיהא גדול ופקח ובפ׳ הניזקין מפרש כבר ר׳ כבר ז׳ (ב) כבר תמני כבר תשע כבר עשרה כל חד וחד לפום חורפי׳ אמר רפרם ל״ש אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס

עין משפט נר מצוה

מט א מיי׳ פי״ח מהל׳ זכיה הלכה כג סמג עשין פב טוש״ע מ״מ סי׳ רנג סעיף ח [ובכ״מ אנפס עוד בפ״מ דב״ב דף רמז]: **נ** ב מיי׳ פכ״ט מהלכות מכירה הלכה ו סמג עשין פה טוש״ע מ״מ סי׳ רלה סעיף ח:

נא ג מיי׳ שם הלכה ז טוש״ע שם סעיף ב:

א ד ה מיי׳ פי״ב מהל׳ אישות הלכה כג כל (יפי״ב) [ופי״ב] מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש״ע אה״ע סימן עג וטוש״ע י״ד סי׳ רלה סעיף ב:

תוספות רי״ד (המשך)

צרכי היתומים לכל הצריך ואם מכרו אלו הפעוטות אין זה שינוי מצות המת שאף אפוטרופוס הוא מוכר לצורך מזונותיהם א״כ ליתני אבל בקטנה יעשה שליש מה שהושלש בידו [מאי אין מעשה קטנה כלום] דאפילו בעלמא פירוש במקום שיש אפוטרופוס שדומה מקצת לשליש וכ׳ ר״ח ז״ל משמיה דגאון דמתנתן דפעוטות מתנה אף על פי שיש שם אפוטרופוס ואינו נ״ל דהא הכא לבעלה מתנה היא ובעי למיפשט ממתני׳ דכאן גם באפוטרופוס לא מציא למיתיב ליה ובפ׳ הניזקין פליגי במתנתא בלא אפוטרופוס אם היא קיימא כמו המכר שלו דרב יימר אמר אין מתנתו מתנה ומר בר״א אמר מתנתו מתנה (אלא) [אלמא] גרוע מתנה ממכר והיכי ס״ד למיעבדא טפי ממכר:

המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל׳ יום יעמוד לה פרנס יתר מכאן יוציא ויתן כתובה ר״י אומר בישראלית חודש א׳ יקיים ב׳ יוציא ויתן כתובה ובכהנת ב׳ יקיים ג׳ יוציא ויתן כתובה פי׳ זה הוא כ) המודר מורד בשמודר הוא באומר איני זן ואיני מפרנס הלכך יוציא ויתן כתובה מיד ובעוד שנמלכים בו או אם ברח ואינו לפנינו לכופר או אם הוא איש אלם שאינו שומע לדברי חכמים מוסיפים לה על כתובתה ג״ד בשבת כל ימי מרדו כדאמרינן בפ׳ אע״פ אבל זה אינו מורד (כגון) [כיון] שזן ע״י פרנס מ״ה עד ל׳ יום יעמוד פרנס אבל יותר מכאן יוציא ויתן כתובה ואם אינו רוצה או שברח ומעגן את אשתו הוי מורד ומוסיף לה ג״ד בשבת וכן המדיר את אשתו מתשמיש המטה אינו מורד שבעבור נדרו הוא עושה ומחזר למצוא פתח לנדרו הלכך נותנים לו שבת א׳ זמן אם הוא מורד מתשמיש בלא נדר יוציא ויתן כתובה מיד ואם ברח בעוד שנמלכי׳ בו לפייסו מוסיפין לה ג׳ דינרים בשבת ואי קשיא והא כשהדירה שלא תהנה ממנו נאסר בתשמיש המטה ולא ניתן לו אלא שבת א׳ כדתנן במדיר את אשתו מתשמיש המטה פי׳ המורה שאין הנאת התשמיש נאסר עליה בנדר זה דהא משועבד לה: